

Detaljplan för
Centrum och Bostäder vid Opaltorget inom stadsdelarna
Tynnered och Önnered i Göteborg

Utställningshandling
september 2012

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

Information

Handlingarna (ej fastighetsförteckning) finns på Göteborgs Stads hemsida:

www.goteborg.se/planochbyggprojekt

Fastighetsförteckning, beslutsprotokoll, övriga handlingar samt kartor i skala 1:1 000 finns på Stadsbyggnadskontoret, adress: Köpmansgatan 20, 403 17 Göteborg.

Information om planförslaget lämnas av:

Malin Häggdahl Stadsbyggnadskontoret tfn 031-368 15 12

Sofia Larsson Stadsbyggnadskontoret tfn 031-368 19 40

Sirpa Antti-Hilli Stadsbyggnadskontoret tfn 031-368 16 09

Christian Schiötz Fastighetskontoret tfn 031-368 10 60

Anna-Sofia Sjööquist Trafikkontoret tfn 031-368 26 69

Utställningstid: 3 oktober – 30 oktober 2012

Göteborgs Stad

Stadsbyggnadskontoret

Planhandling (Flla 5168)

Datum: 2012-09-04

Diarienummer: 0636/05

Sirpa Antti-Hilli

Telefon: 031-368 16 09

E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Detaljplan för Centrum och Bostäder vid Opaltorget inom stadsdelarna Tynnered och Önnared i Göteborg

Planbeskrivning

Innehåll

Handlingar	3
Planens syfte	4
Opaltorget behöver utvecklas!	4
Bakgrund.....	5
Parallella arkitektuppdrag	5
Vision för Opaltorget	5
Bearbetning och detaljplan	5
Sammanfattning	6
Nya bostäder och verksamheter	7
Ny lokalgata och cykelväg gör Opaltorget lätt att nå	8
Kastanjeallén, parken och ”Lilla Torget”	8
Utbyggnad i etapper	8
Förutsättningar.....	9
Läge	9
Areal och markägförhållanden.....	10
Planförhållanden	10
Mark och vegetation	12
Geotekniska förhållanden	12
Markföroreningar	13

Markradon.....	13
Dagvatten	13
Fornlämningar.....	14
Befintlig bebyggelse	14
Service	14
Trafik	15
Parkering.....	15
Kollektivtrafik.....	15
Störningar.....	15
Detaljplanens innebörd	16
Bebyggelse.....	16
Friytor	24
Klimat	25
Trafik	25
Räddningstjänst.....	28
Teknisk försörjning.....	28
Konsekvensbeskrivning	29
Hushållning med mark- och vattenområden mm.....	29
Behovsbedömning	30
Genomförandetid.....	38
Medverkande	38

Handlingar

Planhandlingar:

- Planbeskrivning (denna handling)
- Plankarta med bestämmelser
- Genomförandebeskrivning
- Samrådsredogörelse

Övriga handlingar:

- Program med samrådsredogörelse
- Illustrationskarta
- Fastighetsförteckning
- Förteckning över samrådskrets
- Grundkarta
- Kvalitetsprogram, 2012-09-04, *Norconsult AB*

Utredningar:

- Trafikutredning, 2012-08-23, *Sweco*
- Bullerberäkning, 2012-09-11, *Akustikforum*
- Riskanalys ombyggd vändslinga Opaltorget, 2012-06-25, *COWI AB*
- Dagvattenutredning, 2012-06-19, *Norconsult AB*
- Teknisk PM Geoteknik, 2012-08-30, *ÅF-Infrastructure AB*
- Markteknisk undersökningsrapport/geoteknik & miljö, 2012-07-06, *ÅF-Infrastructure AB*
- PM Bergteknik, 2012-07-06, *Petro Team Engineering AB*
- Vindstudie Opaltorget, 2012-08-15, *Klimator*

Planens syfte

Opalorget behöver utvecklas!

På uppdrag av Byggnadsnämnden genomförde Stadsbyggnadskontoret i början av 2000-talet ett programarbete för södra Tynnered. Arbetet resulterade i ”Program för Stadsutveckling i södra Tynnered” som godkändes av Kommunfullmäktige 2005-05-31. I programmet beskrivs utgångspunkterna för en framtida omvandling av Opalorget och dess omgivningar. Ny bebyggelse och delvis ny trafikstruktur kan förhöja kvaliteten i den fysiska miljön, men det får inte ske på bekostnad av betydelsefulla befintliga kvaliteter. Programarbetet identifierade ett antal kvaliteter, brister och behov i stadsdelen. Ett antal förändringsområden avgränsades också.

De viktigaste frågorna som berörde Opalorget och dess omgivningar, sammanfattades så här:

- Opalorget är en viktig knutpunkt för social och kommersiell service, men upplevs som oattraktivt och anonymt. Kvällstid upplevs det av många som otryggt.
- Torget har god kollektivtrafik, men ligger undanskymt i förhållande till omgivande huvudgator, vilket bidrar till ett dåligt underlag för butiker och annan service.
- Befolkningsunderlaget är vikande vilket riskerar att skapa överkapacitet i skola och förskola.
- Bostadsutbudet är ensidigt med stora enklaver av antingen hyresbostäder eller bostadsrättslägenheter. En stor del av bostäderna saknar tillgång till hiss.
- Kastanjeallén och parken är viktiga och uppskattade kvaliteter, men upplevs som dåligt underhållna och delvis förfallna.

Planens inriktning är att skapa:

- Attraktivt torg och mötesplatser
- God boendemiljö
- Utveckling av befintliga kvaliteter
- God tillgänglighet till kommunikationer
- Identitetsskapande utformning
- Hållbar stadsutveckling

Opalorget är idag mer av en baksida än en mötesplats och stråken till torget upplevs som otrygga

Bakgrund

Parallella arkitektuppdrag

I ett tidigt framtaget planprogram rekommenderade kommunen att utvecklingen av området kring Opaltorget skulle bli föremål för parallella arkitektuppdrag eller arkitekttävling.

Tre arkitektkontor inbjöds i juni 2006 att, inom ramen för parallella uppdrag, lämna var sitt förslag. En bedömningsgrupp bestående av bland annat ordförandena i byggnadsnämnden och fastighetsnämnden, arbetade under hösten 2006 med utvärderingen. Man beslöt dock att inte gå vidare med något av förslagen. Bedömningsgruppen efterfrågade ett nytt formspråk för att skapa identitet och markera en positiv förändring. Stadsbyggnadskontoret fick i uppgift att ta fram ett fjärde förslag. Valet föll då på arkitektkontoret PLOT (numera BIG) Köpenhamn, som levererade sitt förslag under våren 2007.

Vision för Opaltorget

Ambitionerna att utveckla Opaltorget och dess omgivningar har formulerats i en VISION. Denna togs fram av stadsbyggnadskontoret och fastighetskontoret i samarbete med de utsedda exploatörerna. Visionen sammanfattades så här:

”Opaltorget med omgivningar ska utvecklas till ett attraktivt och tryggt område av hög arkitektonisk kvalitet med goda förutsättningar för boende, sociala kontakter, kulturaktiviteter och rekreation, och goda förbindelser till staden, havet och grönområden. Opaltorget skall stärkas som stadsdelstorg för närhandel, verksamheter och service.”

Bearbetning och detaljplan

BIG:s utformningsförslag visade en stark arkitektonisk vilja. Det togs som utgångspunkt för en fortsatt bearbetning för att ligga till grund för en detaljplan. De företag som genom Fastighetskontoret fått markanvisning för bostadshusen öster om spårvägen samt i norra delen av Kastanjeallén har anlitat BIG för denna vidare bearbetning av underlaget för planen. För centrumkvarteret och kvartershusen har arkitekterna Krook & Tjäder anlitats av respektive exploatör. Arbetet har bedrivits inom en projektgrupp under ledning av stadsbyggnadskontoret.

Sammanfattning

I detta kapitel redovisas planförslagets innebörd i korthet. Utgångspunkten är det utformningsförslag som tagits fram i samarbete mellan stadsbyggnadskontoret, exploatörerna och deras arkitekter.

Förslaget innebär en genomgripande omvandling av Opaltorget och dess närmaste omgivning. Opaltorget ska utvecklas till ett tryggt och levande stadsdelstorg för närservice. Fler människor måste lätt nå Opaltorget. En grundförutsättning är att torget görs tillgängligt genom att en ny lokalgata byggs ut mellan Smaragdgatan och Opalgatan. Torget får en egen, tydlig identitet, präglad av modern, nyskapande arkitektur.

Illustration som visar ett exempel på möjlig utformning av bebyggelse inom planområdet. Befintliga byggnader i grått, föreslagen ny bebyggelse illustreras i rödbrunt.

Nya bostäder och verksamheter

Opaltorget – ett tryggt och levande stadsdelstorg

Opaltorget omvandlas från anonymt förortstorg till ett stadsdelstorg; en viktig plats i stadsdelen. Ett nytt centrumkvarter med blandat innehåll byggs nära buss- och spårväghållplatserna. I markplan finns livsmedelsbutik, café och småbutiker. Här finns även entréer till t.ex. stadsdelsförvaltningen och till vårdcentralen som kan ha sina lokaler en eller flera våningar upp. I kvarteret ryms ca 150 bostäder.

Terrasshus längs bergsslätten

På bergsslätten längs Rubingatan byggs ca 85 lägenheter i terrasshus. De vänder sig med sina gröna terrasser mot väster och mot parkstråket längs Kastanjeallén. Mot Rubingatan vänder terrasshusen fasader som varierar mellan en och två våningars höjd över gatunivån.

Ett högt hus intill spårväghållplatsen

Söder om terrasshusen byggs ett högt bostadshus med ca 120 lägenheter. Det blir ett landmärke som syns från långt håll. Huset står med ”ena benet” nere i spårvägens vändslinga och med ”andra benet” uppe på berget vid Rubingatan. Det har entréer åt båda hållen vilket gör att Opaltorget med sin service och kollektivtrafik blir lätt att nå för alla boende i huset.

Kvartershusen – nya bostäder längs Kastanjeallén

De tre befintliga bostadskvarteren på västra sidan om Kastanjeallén kompletteras med tre Kvartershus med totalt ca 140 nya bostäder ut mot allén och parken. De nya bostäderna vänder sig mot parken och allén, vilket ökar insynen och tryggheten i parken. Här är en viss del av huset lämpligt för bostäder med särskild service och trygghetsbostäder.

Parkhuset

I norr invid Vättnedalsskolan och ”Lilla Torget”, byggs ett bostadskvarter, Parkhuset, med ca 85 lägenheter. Huset vänder sig med sina sluttande tak mot söder. I markplan kan en ny förskola med 4 till 6 avdelningar byggas. Kvarteret kopplar samman den befintliga bostadsbebyggelsen i väster och öster, och gör gångstråket mot spårväghållplatsen vid Smaragdsgatan befolkat och tryggt. Här finns det även möjlighet till viss handel som kan utgöra ett komplement till butiken på Lilla Torget.

Ny lokalgata och cykelväg gör Opaltorget lätt att nå

En ny lokalgata parallell med spårvägsspåren binder samman Smaragdgatan och Opalgatan. Gatan utformas som det nya huvudstråket från Skattegårdsvägen till Opaltorget och bedöms som helt avgörande för Opaltorget utvecklingsmöjligheter. Opaltorget hamnar mer centralt i sin stadsdel och blir synligt och tillgängligt genom att många Tynnereds- och Näsetbor kan "ta vägen förbi" och uträtta ärenden.

Buss- och spårvagnshållplatserna läggs intill varandra och bildar en tydlig knutpunkt. Bussarna kör in mot hållplatsen och torget via Opalgatan. De kör sedan runt centrumkvarteret och ut samma väg. Infarten till Opaltorget söderifrån byggs om.

Befintliga gångtunnlar vid Smaragdgatan, Briljantgatan och södra delen av Rubingatan upplevs otrygga och ersätts/kompletteras med gångpassager i markplan.

Parallellt med den nya gatan och längs Smaragdgatan till Skattegårdsvägen byggs en separerad gång- och cykelbana. Den förbinder Opaltorget med stadens övergripande cykelvägnät.

En ny trappväg anläggs mellan höghuset och terrasshusen för att förbättra kontakten mellan torget och Rubingatan och de nya bostadshusen i sluttningen.

Kastanjeallén, parken och "Lilla Torget"

Parken med Kastanjeallén är en av områdets viktigaste och mest uppskattade tillgångar. Idag är parken delvis förfallen och delar av den är dåligt använda.

Parken byggs om och rustas upp. Här finns plats både för aktivitet och för vila. Träden i Kastanjeallén beskärs ytterligare för att skapa genomsikt och överblick. Den blir en lugn och trygg plats för lek, promenader och socialt umgänge.

Parken får karaktär av stadspark där trafiken utmed dess östra sida är ett nytt inslag. Mötet mellan parken och cykel- och biltrafiken måste formas med inriktning på överblick och säkerhet. De helt bilfria miljöerna finns kvar i de rymliga bostadsgårdarna i väster.

"Lilla Torget" med den befintliga servicebutiken och det nya bostadskvarteret, kan utvecklas till en lokal mötesplats.

Ett kvalitetsprogram, som beskriver mål och ambitioner för de offentliga ytorna har utarbetats som ett komplement till planförslaget.

Utbyggnad i etapper

Planförslaget ska genomföras stegvis i flera etapper. Centrumkvarteret byggs ut successivt så att livsmedelsbutiken och andra viktiga funktioner kan drivas utan avbrott. Kulturskolan och Opalkyrkan som bedriver värdefull verksamhet riktad mot barn och ungdomar, kan inordnas i de nybyggda lokalerna.

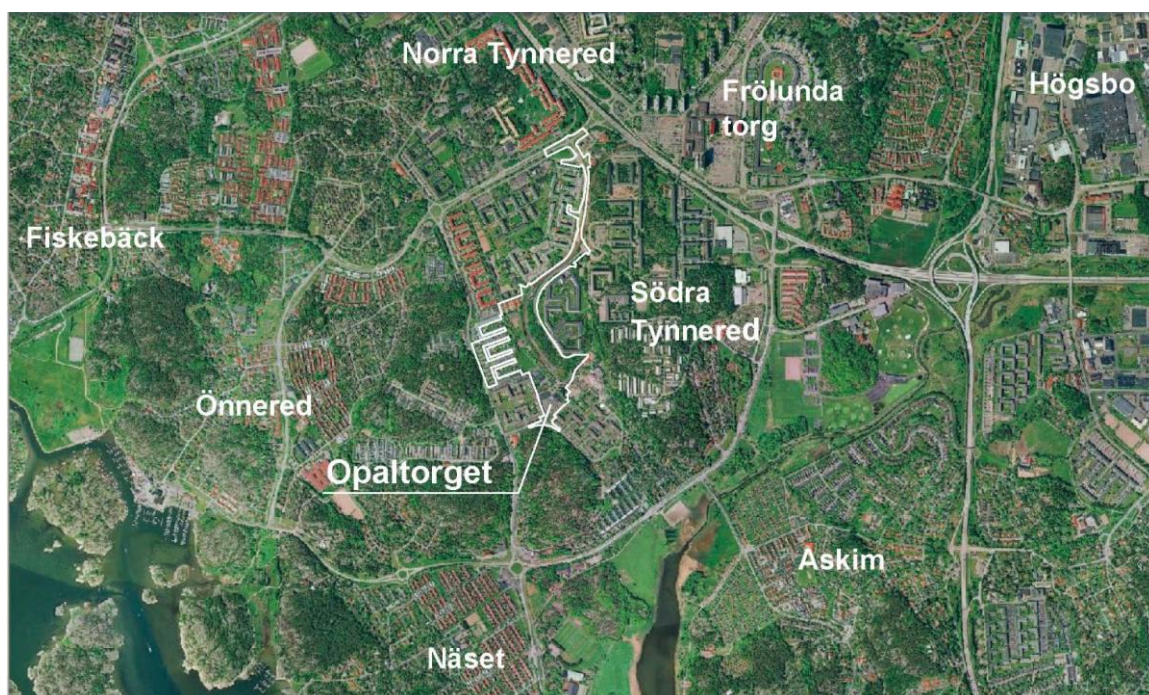
Den nya lokalgatan kommer att byggas ut i ett tidigt skede. Det innebär att verksamheterna i Kulturhuset måste ges ersättningslokaler redan från början. Jehovas Vittnen/Rikets sal kommer att erbjudas nytt läge på annan plats.

Förutsättningar

Läge

Planområdet består av Opaltorget och av ett område norr om detta i stadsdelarna Tynnered och Önnered i sydvästra delen av Göteborg. Fågelvägen är det ca 10 km in till Göteborgs centrum och ca 1,5 km till Frölunda Torg. Området avgränsas i söder av Opalgatan, i väster av Grevegårdsvägen, i norr av Vättne-dalsskolan och i öster av Rubingatan. Till planen hör också området längs Smaragd-gatan och Briljantgatan fram till Skattegårdsvägen.

Stadsdelen Tynnered har ca 28 000 inv. Delarna Grevegården och Kanneback, som ligger närmast Opaltorget har ca 7 000 inv.

Opaltorget ligger i sydvästra Göteborg. Planområdets utbredning markerat.

Areal och markägoförhållanden

Planområdet omfattar cirka 16 hektar och ägs till största delen av Göteborgs Stad. Övriga fastighetsägare är Familjebostäder i Göteborg AB och Stena Fastigheter Tynnered AB.

Planområdets utbredning

Planförhållanden

Översiktsplan/fördjupning av översiktsplan

I Översiktsplan för Göteborg, anges området som *Bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor. Bostäder, arbetsplatser, service, handel, mindre grönytor mm.*

Detaljplan

För området gäller följande detaljplaner. För samtliga har genomförandetiden gått ut:

- FII 3105, laga kraft 1963
- FII 3659, laga kraft 1986
- FII 4099, laga kraft 1993
- FII 4654, laga kraft 2002

Gällande planer syftade till att skapa en bebyggelse som var förhållandevis låg i skala och fri från genomgående trafik. Hela södra Tynnered trafikmatas utifrån och gångtunnlar byggdes för att gång- cykeltrafiken på ett ”trafiksäkert” sätt skulle separeras från bil- och spårvägstrafiken.

Ett antal fastighetsplaner berörs av planområdet. Fastighetsplaner som upphör att gälla i sin helhet:

- 1480K-III-5673, fastställd 1965-03-12
- 1480K-III-5674, fastställd 1965-03-12

Fastighetsplaner som upphör att gälla för delar av ingående fastigheter:

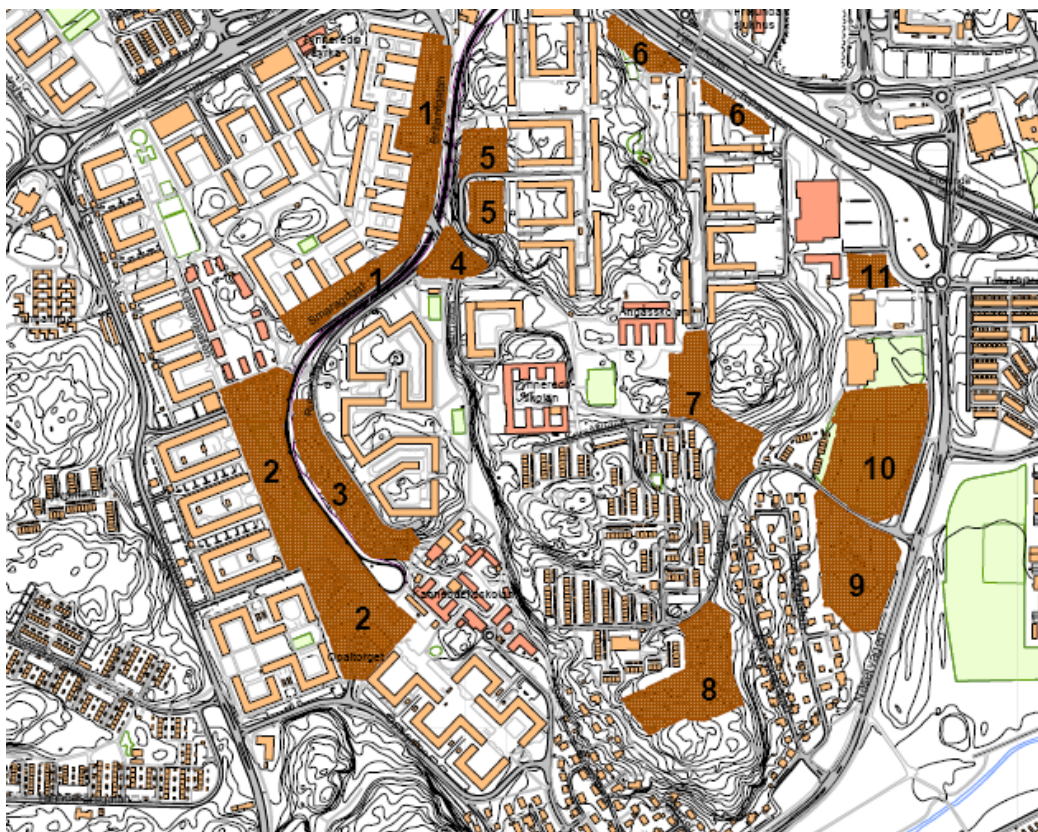
- 1480K-III-5614, fastställd 1964-11-03, gäller del av Tynnered 7:1
- 1480K-III-5615, fastställd 1964-11-03, gäller del av Önnared 48:1
- 1480K-III-5621, fastställd 1964, gäller del av Önnared 47:1
- 1480K-III-5708, fastställd 1965, gäller del av Tynnered 9:2

Fastighetsplaner som upphör att gälla för hela ingående fastigheter:

- 1480K-III-5620, fastställd 1964-11-03, gäller hela Önnared 45:9, 45:10 & 45:11

Program

Program för stadsutveckling i södra Tynnered, i vilket planområdet ingår, godkändes av byggnadsnämnden i maj 2005. I programmet betonas att södra Tynnered ska vara ett sammanhållet område med goda kontakter mellan de ingående delarna och att ett levande torg behövs i området. Programmet slår därför fast att Opaltorget behöver göras om i syfte att skapa ett nytt torg med tydligare stadsmässighet samt att området behöver kompletteras med ny bebyggelse. En tätare stad ger möjlighet att skapa ett hållbart samhälle genom att bättre samnyttja de gemensamma resurserna. Det ger också ett starkare underlag för skolor, förskolor och närservice. Förhoppningarna i programmet är också att en komplettering av stadsdelen tillför värden som ökad trygghet, fler tillgängliga bostäder, större valfrihet i boendet samt en höjning av kvaliteten i stadsmiljön. (För utförligare beskrivning av intentionerna i programmet se "Program för stadsutveckling i södra Tynnered").

Områdena 1, 2 och 3 är de utpekade förändringsområden som främst berör planförslaget.
Karta ur "Program för stadsutveckling i södra Tynnered"

Mark och vegetation

Den centrala delen av planområdet utgörs av en park, vilken till stor del består av gräsytor. Genom parken löper Kastanjeallén, som är mycket tätbevuxen, men utgör ett viktigt element i parken och i hela stadsdelen. Parken har ett delvis eftersatt underhåll. Här finns en grusad bollplan, en tennisbana och hundrastgård. Parken är en del i en större grön struktur som sträcker sig från norra Tynnered genom planområdet och vidare mot Näset och naturområdet Välen.

Området mellan Rubingatan och parkområdet består av en bergsslänt. Här växer blandskog med inslag av tall, olika lövträd samt buskar. Vegetationen är delvis ganska tät, vilket gör att man från Rubingatan endast har begränsad utsikt mot Kastanjeallén och parkområdet i väster. Spårvägen och nivåskillnaden skär av de båda områdena från varandra.

Grönområden i och i anslutning till planområdet. Mörkgröna områden betecknar naturmark, ljusgröna områden betecknar park.

Kastanjeallén

Slänten mellan Rubingatan och Opaltorget

Geotekniska förhållanden

En geoteknisk utredning för detaljplanen har tagits fram av ÅF-Infrastructure AB.

Planområdet ligger till stor del i en dalgång. Östra delen av planområdet utgörs främst av ett bergsparti, där högsta nivån ligger på nivån +48. Området väster om bergspartiet slutar generellt från norr till söder och är relativt flackt. Högsta nivån i norr ligger på ca +38 och lägsta nivån i söder ligger på +24.

I den södra delen av planområdet varierar jorddjupen till fast botten eller berg mellan ca 7-30 m. Berg i dagen förekommer i öster och jorddjupen ökar mot väster.

Väster om bergspartiet, centralt i området, består jordprofilen i den översta delen 0,5-2,5 m, av fyllnadsmaterial innefattande grus, sandlera och sten. Därunder finns torrskorpelera vars mäktighet varierar mellan 0-2 m. Lokalt förekommer sandskikt under fyllnadsmaterialet och torrskorpeleran. Sandskiktet indikerar att en bäck sträckt sig inom området, som sedan blivit igenfylld. Därunder förekommer lera som lokalt är siltig. Mäktigheten varierar mellan ca 5-25 m. Leran vilar på friktionsjord vars mäktighet varierar upp till 2 m.

I den norra delen av planområdet varierar jorddjupen mellan 2-10 m. Även berg i dagen förekommer lokalt. Överst har fyllnadslager påträffats med en varierande mäktighet upp till 1,5 m. Därunder finns torrskorpelera med en mäktighet av ca 0,8-2,5 m, där den lokalt är siltig. Mellan fyllnadsmaterialet och torrskorpeleran har lokalt ett sandskikt påträffats med en mäktighet av ca 0,5 m. Under Torrskorpeleran finns en siltig lera vars tjocklek varierar mellan 0-7 m. Den siltiga leran underlagras av friktionsjord med en mäktighet av ca 0,5 m.

Stabiliteten inom planområdet bedöms vara fullgod.

En bedömning av berget där terrasshus föreslås har ingått i den geotekniska utredningen. De naturliga slänterna och sprängda bergskärningarna bedöms vara stabila.

Markföroreningar

En översiktlig markmiljöutredning har ingått i den geotekniska utredningen. Inom det blivande centrumkvarteret har påträffats halter av PAH-H något över Naturvårdsverkets riktvärde för Känslig Markanvändning, KM. I övrigt har inte påträffats halter som överskrider KM.

Markradon

Inom delar av planområdet förekommer normal- till högradonmark. Vid högradonmark bör byggnader uppföras radonsäkrat och vid normalradonmark radonskyddade. Hög radonhalt har konstaterats i befintliga fyllnadsmassor. Bergrunden vid planerade terrasshus bedöms ha låga radonvärden.

Dagvatten

I dag sker främst avledning av dagvatten från området genom avrinning från markytor via rännstensbrunnar till ledning. Det finns ett utbyggt duplikatsystem som avleder dagvatten separerat från spillvatten. Den huvudsakliga avledningsriktningen för dagvatten är idag söderut mot Välen, som är en havsvik. Välen tillhör prioriteringsklass 1 enligt Vattenplan för Göteborg. Området är betydelsefullt ur rekreations- och landskapsbildssynpunkt. Området är också en värdefull häckningsplats och rastlokal för flera fågelarter. I vattenplanen beskrivs Välen som känslig för övergödning, igenväxning och ökad föroreningsbelastning, varför rening av dagvatten ska prioriteras.

Befintliga föroreningskällor inom planområdet utgörs av fordonstrafik, uppställning av fordon samt erosion av byggnadsmaterial.

Fornlämningar

I anslutning till planområdet har man under bostadsutbyggnaden på 1960-talet funnitstensättningar och gjort vissa fynd av föremål. Dessa är undersökta och borttagna från platsen. Några ytterligare kända fasta fornlämningar finns inte i planområdet.

Befintlig bebyggelse

Bebyggelsen kring Opaltorget har i huvudsak uppförts från 1960-talet och framåt. Under denna mycket expansiva period baserades planeringen bland annat på att stadsdelar skulle byggas upp kring s.k. grannskapsenheter. Bostadsområden skulle innehålla ett tillräckligt antal bostäder för att ge underlag för önskvärd service, skola, etc, inom rimliga gångavstånd. Idag är befolkningsunderlaget vikande. Enligt den tidens planeringsideal finns bebyggelsegrupperingar med väl solbelysta uppehållsplatser för lek och utevistelse i anslutning till bostadsentréerna, helt avskilda från biltrafik.

Bostadsbebyggelsen kring Opaltorget består av stora, enhetliga enklaver av flerbostadshus i tre till fyra våningar. Alla bostäderna längs Rubingatan är upplåtna med bostadsrätt, medan bostäderna kring Opaltorget och Kastanjeallén alla är upplåtna med hyresrätt. Några trapphus i området har kompletterats med hiss, men flertalet hus saknar hiss.

Själv centrumbebyggelsen där butiker och verksamheter inryms består av ett antal byggnader med mycket olika karaktär där flera tillkommit efter hand. Butikshuset byggdes i ett tidigt skede. Opalkyrkan, Rikets sal, och Kulturhuset har tillkommit senare. Lokaler för socialförvaltningen, för vårdcentral, mm, har inrymts i provisoriska lokaler. Kannebäcksskolan ligger i anslutning till torget. Vättnedalsskolan och en förskola är belägna norr om parken.

Vid gårdar till befintliga bostadshus har man med staket skapat en gräns mot parken

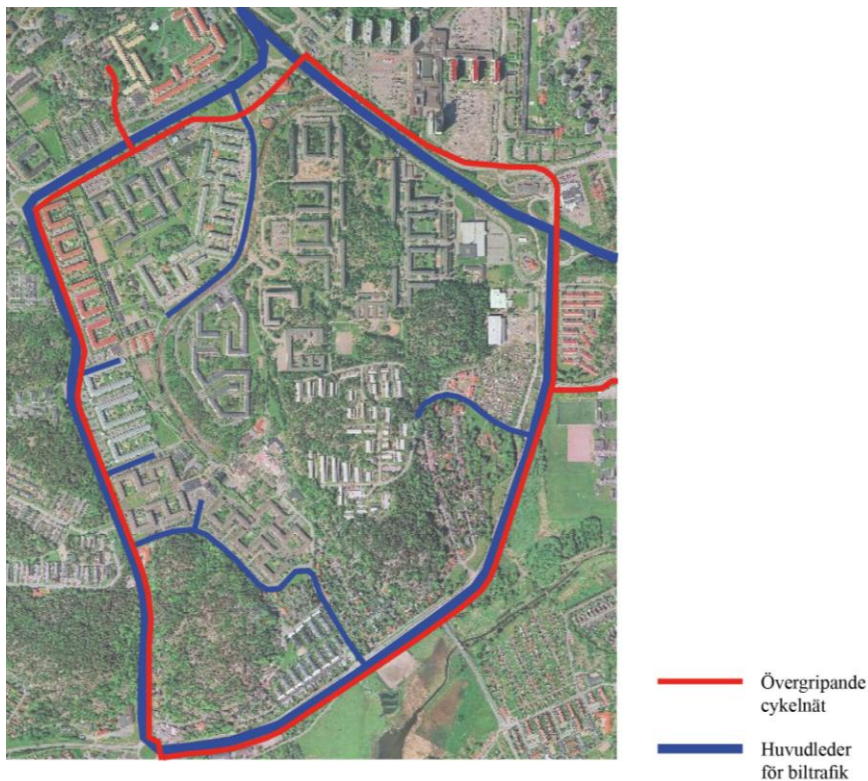
I bostadshuset intill torget finns redan idag verksamhetslokaler i bottenvåningen

Service

Planområdet ligger endast ca 1-2 km från Frölunda Torg, där det finns ett mycket stort serviceutbud. Förutom livsmedelsbutiker och ett stort antal urvalsbutiker, finns här sjukhus, folktandvård och vårdcentral med upptagningsområde för större delen av planområdet. I anslutning till Frölunda torg finns även Frölunda Kulturhus med bibliotek, bad mm. I närområdet finns flera skolor och förskolor.

Trafik

Tynnered är en stadsdel med en konsekvent genomförd trafikseparering. Biltrafiken och gång- och cykeltrafiken rör sig i helt skilda system. Gatunätet är mycket storskaligt och ”utifrånmatat”, vilket innebär att stora bilfria ytor skapas. Butiker och service vid Opaltorget har på så sätt hamnat otillgängligt och inkapslat i området.

Huvudsakliga trafikstråk i området för cykel respektive bil

Parkering

En tidigare parkeringsutredning utfördes år 2009 av Norconsult AB. Den visar att det idag finns en viss överkapacitet på p-platser i området. För bostäderna varierar beläggningsgraden mellan 49 och 83 %. För butiker och verksamheter är beläggningsgraden betydligt lägre.

Kollektivtrafik

Opaltorget har god tillgång till kollektivtrafik. Här vänder spårvagnslinjerna 1 och 7. Restiden till Frölunda Torg är endast ett fåtal minuter och till centrum ca 30 min. Turtätheten med spårvagn är var femte minut under högtrafik och ca var tionde minut på kvällar. Busslinje 94 går från Frölunda Torg via Näset och Önnared till Opaltorget, där den vänder.

Störningar

Den mest påtagliga störningskällan inom planområdet är spårvägstrafiken. Spårvagnarna bullrar när de passerar förbi, och framförallt då de ska vända i slingan, där gnisselljud uppstår. De befintliga bostäderna i planområdets västra del berörs av trafikbuller från Grevegårdsvägen.

Detaljplanens innebörd

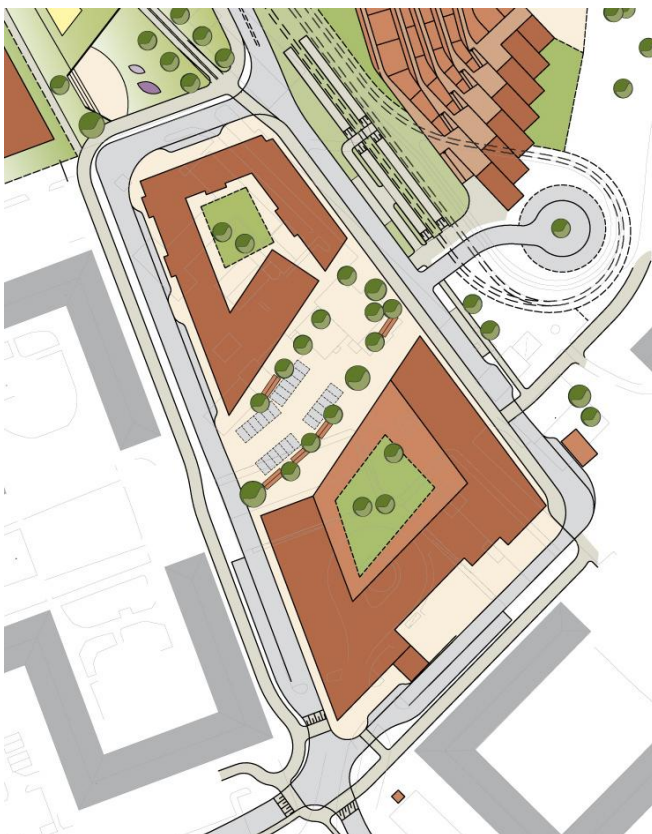
Detaljplanen innebär att en ny gata kan byggas mellan Smaragdgatan och Opalgatan så att spårvagnshållplatsen och busshållplatsen kan samlas till ett läge och tillgängligheten och tryggheten på Opaltorget ökar. Ett nytt torgkvarter med handel, verksamheter och bostäder kan byggas. Planen ger också möjlighet till nya bostäder runt kanterna av Kastanjeallén och i sluttningen vid Rubingatan och ner mot torget. Bostadshusen kan inrymma bostäder med särskild service, trygghetsbostäder och studentbostäder samt förskola. Parken rustas upp.

Bebyggelse

Centrumkvarteret

Opaltorget genomgår en stor förändring när det omvandlas till ett stadsdelstorg med en ny identitet. Två byggnadskvarter som omger torget byggs där Opaltorgets butiksbyggnader och bussvändslinga ligger idag. Här ryms ca 150 lägenheter och ca 15 000 kvm butiker, kontor, vårdcentral, kulturlokaler mm.

Centrumkvarterets höjd varierar inom kvarteret och kan enligt planförslaget utformas på olika sätt. Höjden kan variera mellan ca tre och åtta våningar och taket kan utformas med trappade nivåer. Höjden minskar och trappar ner mot väster så att de lägre torgbyggnaderna vetter mot sydväst och mot torget. Den norra delen av kvarteret kan utformas med en kringbyggd gård medan den södra delen kan få en upphöjd gård för de som bor eller arbetar i det kvarteret.

Centrumkvarteret, utsnitt ur illustrationskartan

Torget öppnar sig mot buss- och spårvagnshållplatsen och mot det befintliga bostadskvarteret i väster. På torget finns entréer till butiker, service och till bostäder, sittmöjligheter, mötesplatser, etc samt viss kundparkering.

Besöksparkering till verksamheterna och butikerna i centrumkvarteret sker i markplan, dels på torget, dels som kantstensparkering längs de omgivande gatorna. Parkering för boende, anställda och övrig parkering för handel anordnas i källarplan. Detta nås via befintliga ramper i kvarterets södra del.

Inlastning till livsmedelsbutiken sker indragen från gatan sydost om kvarteret. Inlastningsfunktionen avgränsas med skärmtak och skydd för att undvika störande buller. Parkering för boende och anställda anordnas i källarplan.

Centrumkvarterets blandade innehåll ställer stora krav på flexibilitet, möjligheterna till etapputbyggnad och till samordning. Planen möjliggör en fungerande samexistens mellan bostäder, butiker, kontor och andra verksamheter.

Vy över torget i centrumkvarteret i riktning mot höghuset i nordost. Ett exempel på hur området skulle kunna utformas, illustration av Arkitekterna Krook & Tjäder

Vy i riktning mot norr vid den södra infarten till Opaltorget. Ett exempel på hur området skulle kunna utformas, illustration av Arkitekterna Krook & Tjäder

Terrasshusen längs bergsslänten

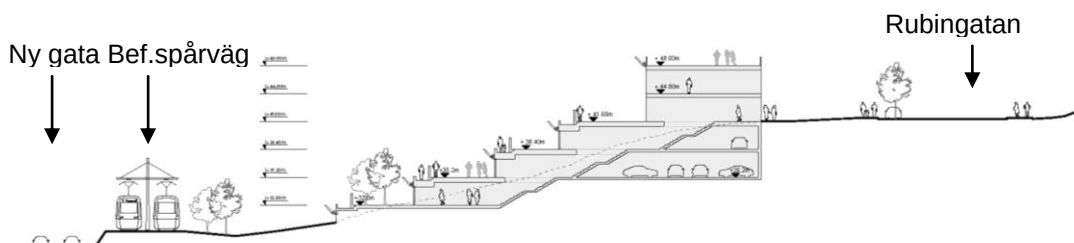
På bergsslänten längs Rubingatan kan ca 85 lägenheter i terrasshus byggas. Bostäderna vänder sig med sina gröna terrasser mot väster och mot parkstråket längs Kastanjeallén. Från parken kommer den idag skogsbeklädda bergssluttningen att upplevas som en grön terrass. Terrasshusen har fasader i en till två våningar mot Rubingatan.

De olika nivåerna/våningarna nås via utvändiga trappor och via snedhissar. Från snedhissen går man framför bostädernas uteplatser fram till respektive bostad. Entrégången ligger något försänkt i förhållande till bostäderna för att undvika insyn.

Tillfart sker via Rubingatan. Parkeringen sker på kvartersmark under terrasshusen och längs Rubingatan där utrymmet för långsgående parkering och trädrad också läggs inom kvartersmark.

Terrasshusen, utsnitt ur illustrationskartan

Sektion genom föreslaget terrasshus.

Den nya gatan och spårvägen till vänster i bild och Rubingatan till höger. Illustration av BIG

Exempel på hur de föreslagna terrasshusen kan utformas, vy i riktning mot höghuset. Illustration av BIG

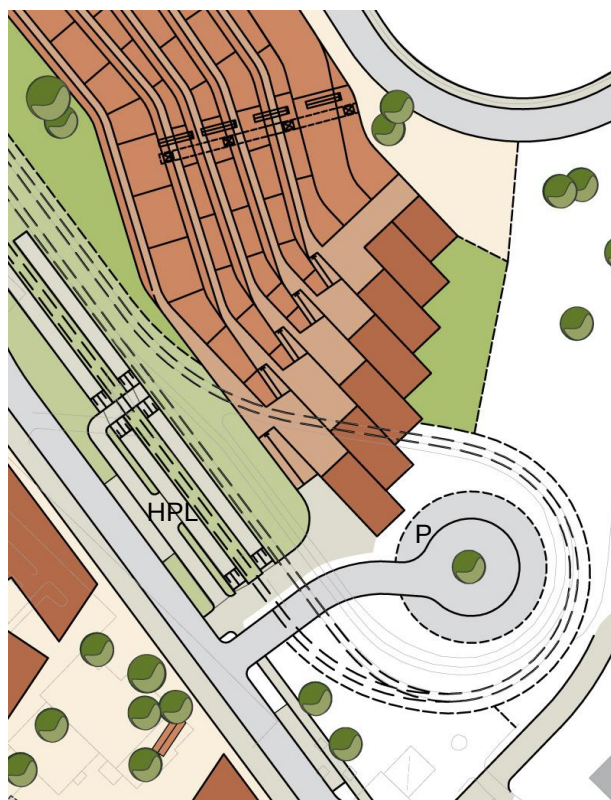

Vy mot parken och terrasshusen sett mellan befintliga kvartershusen. Illustration av BIG

Ett högt bostadshus intill spårvagnshållplatsen

I den södra delen övergår terrasshusens uppdelade form i ett högt bostadshus. Huset är uppbyggt av flera ”lameller” med olika höjd, 6 till 21 våningar över Rubingatans nivå. Den högsta delen är på grund av nivåskillnaden tjugoåtta våningar mot torget och hållplatserna. Husets form och placering har anpassats för att ge minsta möjliga påverkan på utsikt och solinfall av angränsande bostadskvarter.

Huset innehåller ca 120 lägenheter. Det är uppbyggt kring två trapp- och hisshus, där det ena vänder sig mot den övre nivån vid Rubingatan och det andra mynnar på torgnivån inne i spårvägsslingan. En förbindelse inne i huset gör att alla boende får tillgång till båda trapphusen. Här bor man alltså bokstavligen på spårvagnshållplatsen och alldeles intill torget.

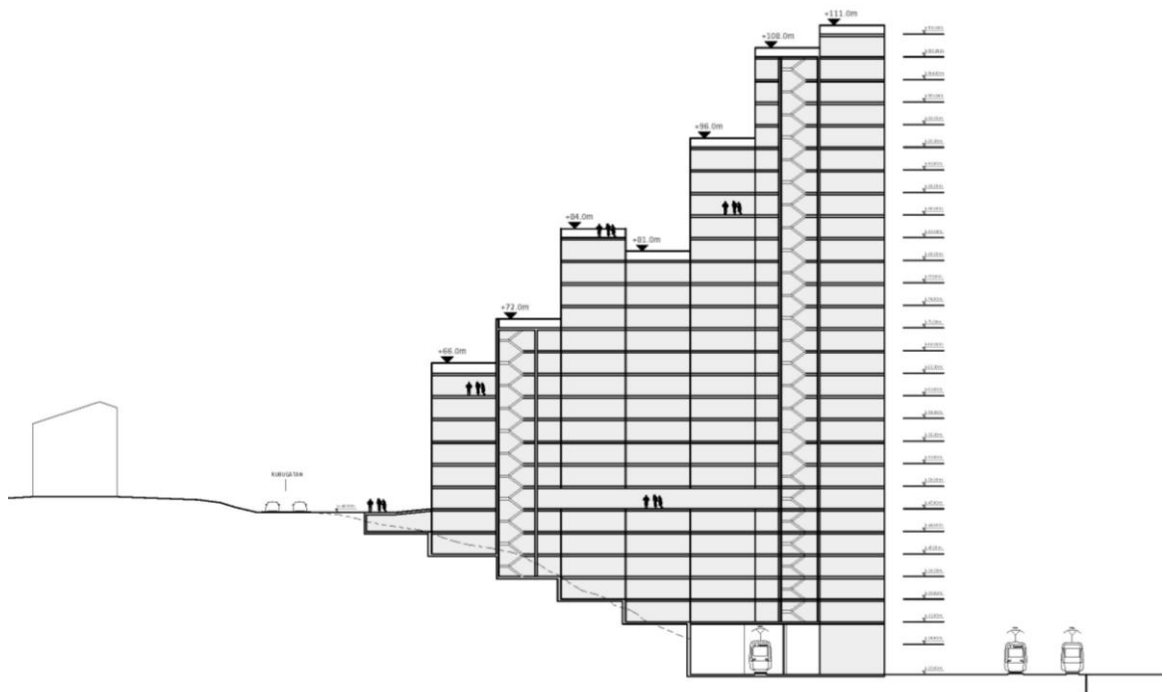

Höghuset, utsnitt ur illustrationskartan

Tillfarten till huset sker dels via Rubingatan, dels via en entrégata in i spårvägsslingan. Parkering sker dels i garaget under terrasshusen, dels i spårvägsslingan invid den nedre entrén.

Vy genom centrumkvarteret och torget i riktning mot höghuset. Illustration av BIG

Exempel på sektion genom höghuset. Ritning av BIG

Kvartershusen – nya bostäder längs Kastanjeallén

De tre befintliga bostadskvarteren på västra sidan om Kastanjeallén kompletteras med tre ”Kvartershus” med totalt ca 140 nya bostäder ut mot allén och parken. Husen är i fem våningar med en indragen sjätte våning och bildar kringbyggda, men rymliga gårdar och en tydligare gräns mellan den privata gården och offentliga parken. Genom att anordna portar och genomgångar i de nya husen kan man få en god kontakt med angränsande gator och med parken.

Kvartershusen ges olika vinklar i förhållande till Kastanjeallén. Tanken är dels att bryta Kastanjealléns starka övergripande form och att skapa olika rum i parken. Tillfarten till husen sker via de befintliga entrégatorna. Via dessa är det även möjligt att skapa öppningar för att även fortsättningsvis ta sig in med exempelvis flyttbil och servicefordon på gårdarna.

Kvartershusen, utsnitt ur illustrationskartan

Parkeringsbehovet för de nya bostäderna tillgodoses genom att de befintliga parkeringsplatserna kan effektiviseras och att parkeringsdäck kan uppföras mot Grevegårdsvägen.

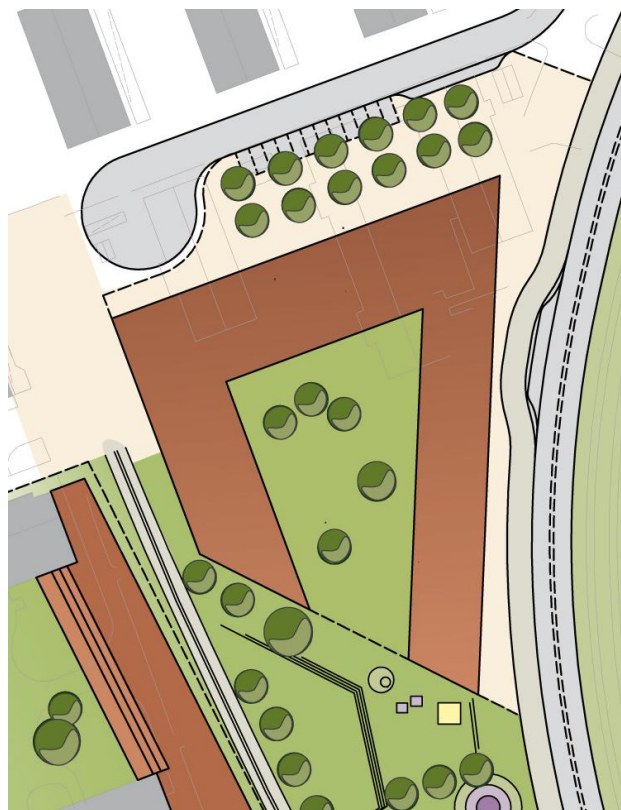
Vy över de nya kvartershusen sett från parken. Illustration av Arkitekterna Krook & Tjäder

Parkhuset

I norr invid Vättnedalsskolan och "Lilla Torget", byggs Parkhuset med ca 85 lägenheter. Huset är åtta våningar i det nordöstra hörnet och tre i det nordvästra mot "Lilla Torget". Dess sluttande tak, som kan utföras som gröna sedumtak, innehåller utskurna södervända terrasser och kan ses som en förlängning av parken.

I markplan inryms en förskola med 4 till 6 avdelningar. En förskolegård kan anordnas inom kvarteret och denna kan ha ytorna i parken som ett komplement till den egna inhägnade gården.

Även verksamheter och småskalig handel möjliggörs som ett komplement till butiken på "Lilla Torget". Parkhuset kopplar samman den befintliga bostadsbebyggelsen i väster och öster, och gör gångstråket mot spårväghållplatsen vid Smaragdgratan befolkat och tryggt.

Parkhuset, utsnitt ur illustrationskartan

Tillfarten till kvarteret sker via den nya lokalgatan i Smaragdgratans förlängning. Entréer till bostäder och förskola vetter mot en angöringsgata i norr där även besöksparkering finns. Bostadsparkering sker i källarplan med in- och utfart mot den nya lokalgatan.

Vy genom parken i riktning mot parkhuset. Illustration av BIG

Vy mot parkhuset i riktning mot söder. Illustration av BIG

Vy söderut från platsbildningen norr om parkhuset. Illustration av BIG

Service och verksamheter

En av detaljplanens främsta uppgifter är att Opaltorget ska utvecklas till ett vitalt stadsdelstorg för service och närhandel. Den nya lokalgatan genom området är en förutsättning för att detta ska kunna ske.

För att forma en trygg och levande centrummiljö innehåller centrumkvarteret både butiker, verksamheter och bostäder. Butikerna ligger i markplan med entréer i huvudsak mot torget. Verksamheterna, t.ex. stadsdelsförvaltning, vårdcentral, eller kontorsverksamhet, kan ha entréer i markplan och sina verksamheter en eller flera våningar upp. Hur bostäderna och de olika verksamheterna ska lokaliseras i förhållande till varandra styrs inte av detaljplanen, framtida förändringar görs möjliga. Bottenvåningarna i de befintliga kvarteren vid torget har redan idag lokaler för butiker och andra verksamheter. Dessa kan fortsätta inrymma centrumverksamheter.

Opalkyrkan bedriver en social barn- och ungdomsverksamhet som har stor betydelse för Opaltorget och dess grannskap. Det är viktigt att kyrkans verksamhet kan fortsätta att bedrivas i anslutning till torget. Kyrkan kan inrymmas i det nya centrumkvarteret.

Kulturhuset rivs när den nya lokalgatan byggs. Dess verksamhet, (café, musikskolan, mm), måste ges en ersättningslokal redan tidigt i processen. Kulturverksamheter kan inrymmas i de nya husen vid Opaltorget.

I parkhusets bottenvåning lokaliseras en förskola med 4 - 6 avdelningar. I delar av kvartershusen är det lämpligt med bostäder med särskild service samt trygghetsbostäder.

Jehovas vittnens lokal rivs när den nya lokalgatan byggs. Verksamheten kommer att flytta och etableras på annan plats.

Friytor

Torg

I mitten på centrumkvarteret ligger själva Opaltorget omgivet av centrumbyggnadernas fasader. Nya bostäder finns i centrumbyggnaderna på båda sidor om torget. Torget öppnar sig mot buss- och spårvagnshållplatsen i nordost och bostadskvarteret i sydväst. Mot torget finns entréer till butiker och verksamheter. På torget kan också bodar för försäljning av t ex fisk och grönsaker uppföras. Här finnas det utrymme både för soliga café-hörnor, lek och social samvaro. Torget bildar tillsammans med omgivande trottoarer, gång- och hållplatsytor, en sammanhängande miljö där gående prioriteras. Höghuset och terrasshusen bildar fond mot torget i öster. En trappväg till Rubingatan genom höghuset/terrasshusen nås via en övergång i anslutning till hållplatsen. En del av torget upptas av en kundparkering för kvarterets butiker. Denna bör utformas så att den uppfattas som en del av torget.

I planområdets norra del passerar Kastanjeallén ett litet torg, "Lilla Torget" som med den befintliga servicebutiken och det nya bostadskvarteret med förskolan kan utvecklas till en lokal mötesplats. Dessa lokaler kan få ett komplement med nya verksamheter i parkhuset.

Lek och rekreation - Parken

Detaljplanen innebär att parken blir både större och mindre! – Större rent visuellt, genom att parkrummet öppnas upp och där terrasshusen bildar en grön, befolkad sida. – Mindre till ytan, genom att en ny lokalgata med gång- och cykelbana byggs längs spårvägsspåren, och genom att de tre nya husen som sluter de utformade kvarteren byggs.

Detaljplanen styr inte utformningen av parken. Ett kvalitetsprogram som beskriver kvaliteter och ambitionsnivåer för de allmänna ytorna har utarbetats parallellt med planen. Till programmet hör även en översiktlig utformningsskiss över parken. Skissen visar en serie parkrum som kan ge plats för alla åldrar, barn, ungdomar och vuxna och för både lek, aktivitet och vila. Träden i Kastanjeallén beskärs ytterligare något, för att skapa genomsikt och överblick. Allén ska bli trygg och "promenerbar". Den idag långa och breda asfaltsytan kan

delas upp och varieras så att problemen med snabb mopedkörning kan bemästras. I Parkhuset i parkens norra del föreslås en förskola. Dess uteverksamhet kan delvis kunna bedrivas i delar av parken, som ett komplement till den egna inhägnade gården.

Sydväst om Opaltorget finns ett skogsområde med motionsslinga och promenadstigar. Med en ny tillfart till Opaltorget från Grevegårdsvägen, ersätts en befintlig gångtunnel med en plankorsning.

Naturmiljö

Detaljplanen innebär att i princip hela bergsslätten mellan Rubingatan och spårvägen bebyggs. Det är ett område av begränsat rekreativvärde och utan större naturmiljövärden. De delar av området som inte föreslås bebyggas, kommer att ingå i det nya bostadsområdets närmiljö och nyttjas för utevistelse för de boende samt som område för dagvattenfördröjning.

Klimat

En vindstudie för området har genomförts av Klimator 2012-08-15. Opaltorget's geografiska läge med närheten till havet gör det mycket vindutsatt. Studien visar att den planerade bebyggelsen generellt ger en förtätning som medför ett lugnare vindklimat sett över hela området. Dess oregelbundna former och vinklar har en uppbromsande effekt på vinden. I detalj leder byggnationen till en vindförstärkning på vissa platser och för andra ett mer utsatt vindläge. Rapporten analyserar olika platser ur klimatkomfortsynpunkt och säkerhetsaspekter och ger förslag och rekommendationer för att förbättra förhållandena. Särskilt området kring spårvagnshållplatsen och höghuset måste i det fortsatta projekteringsarbetet detaljstuderas med hänsyn till klimatkomfort.

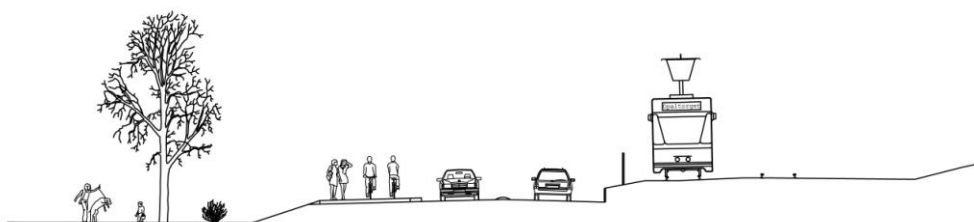
Trafik

Biltrafik

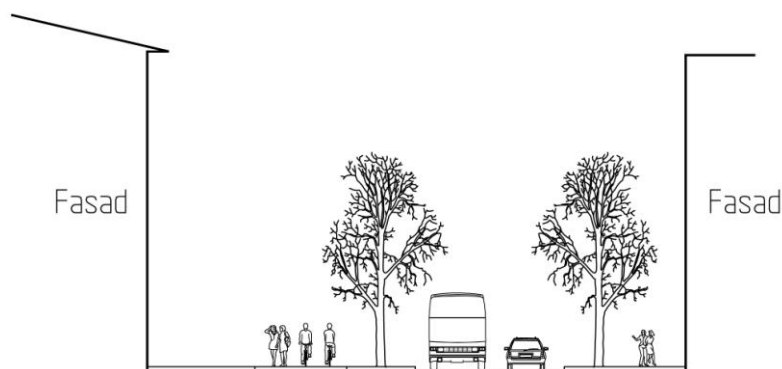
En ny lokalgata med lågfartskaraktär (50/30 km/h) parallellt med spårvägen förbinder Smaragdgatan med Opalgatan. Infarten från Grevegårdsvägen till Opaltorget byggs om. Båda dessa åtgärder skapar en förbättrad tillgänglighet till torget och dess verksamheter; något som ses som avgörande för torgets utvecklingsmöjligheter.

En ny centrumgata byggs mellan det nya centrumkvarteret och det befintliga bostadskvarteret i väster. Med kantstensparkering och trädplantering och med entréer till butiker och verksamheter kan denna gata bli ett vitalt tillskott i en mer stadslig centrummiljö. Från den nya lokalgatan längs spårvagnsspåren angörs Vättnedalsskolan och Parkhuset via en ny lokalgata med vändplats vid "Lilla Torget".

Den befintliga underfarten vid Rubingatan ska schaktas ur för att högre fordon ska kunna passera.

Principsektion som visar den nya lokalgatan längs parken och spårvagnsspåret

Principsektion som visar den nya centrumgatan mellan det nya centrumkvarteret och det befintliga bostadskvarteret i väster

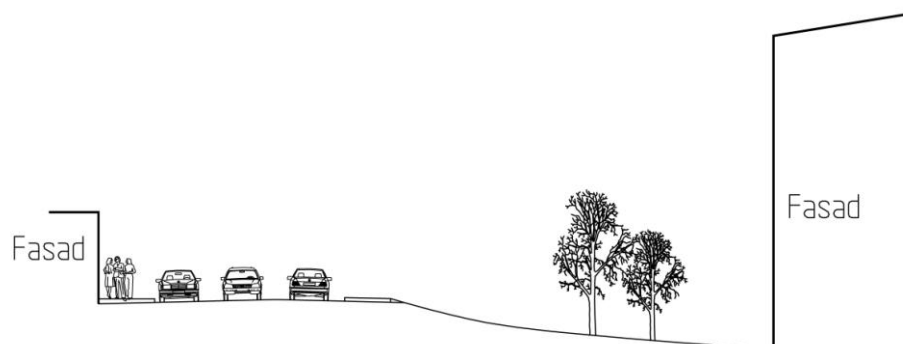
Gång, cykel- och mopedtrafik

Idag fungerar Kastanjeallén som områdets primära gång- och cykelväg. Med utbyggnaden av en ny gång- och cykelväg längs lokalgatan och Smaragdsgatan till Skattegårdsvägen kan Kastanjealléns roll tonas ner till en lokal förbindelse av parkkaraktär. En ny gångväg i parken utefter kvartershusens nya fasader förbinder kvartershusen med centrumkvarteret.

Gång- och cykelvägen mellan spårvägsslingan och Kannebäcksskolan förbinder Opaltorget med ett primärt gång- och cykelstråk öster om planområdet. En trappa genom naturområdet förbinder detta stråk med Rubingatan. Sluttningen är för brant för att en gen och tillgänglig gångväg ska kunna anläggas.

Mellan Opaltorget och Rubingatan planeras en ny trappväg i ett läge mellan höghuset och terrasshusen. Via trappvägen når man gränderna in till terrasshusen och entréerna till höghuset.

Vid spårvagnshållplatsen Smaragdsgatan ersätts en otrygg gångtunnel med en plankorsning. Även tunneln under Rubingatan i detta läge ersätts med en korsning i plan. Utmed Rubingatan anläggs en bredare gångbana och kantstensparkering.

Principsektion som visar Rubingatan. Till höger i bild syns de befintliga bostäderna. Till vänster syns de föreslagna terrasshusen.

Opaltorget har en mycket bra kollektivtrafikförsörjning med hög turtäthet. Med en samlad hållplatsfunktion på Opaltorget, där spårvagnar och bussar stannar alldeles invid varandra, kan kollektivresandet ske både enkelt och tryggt. Vändslingan för spårvagnarna byggs om men ligger kvar i det befintliga läget. Hållplatsen utökas med ytterligare ett spår för att öka kapaciteten för kollektivtrafiken. Idag reglerar spårvagnar i kurvan. I förslaget anläggs nya regleringsplatser bakom påstigningsläget. Hållplatsområdet bör utformas som ett lokalt resecentrum med hög standard.

För utbyggnaden gäller *Vägledning till Parkeringstal vid detaljplaner och bygglov 2011*, godkänd av byggnadsnämnden 2011. Parkeringstalen bygger på *Parkeringspolicy för Göteborgs Stad*, antagen av Kommunfullmäktige 2009. Parkeringstalen ska användas som vägledning för att bedöma lämpligt utrymme för parkering i detaljplanering och bygglovshantering. I *Vägledning till Parkeringstal vid detaljplaner och bygglov* baseras parkeringstalen bland annat på bilinnehav och tillgänglighet med kollektivtrafik. Opaltorget ligger inom område med ”ganska god kollektivtrafik” och utanför området med ”god kollektivtrafik”. Gränserna för områdena kan förändras med hänsyn till utbyggnad av arbetsplatser, ändrat bilinnehav och effekten av trängselavgifter och utökad kollektivtrafik.

Bostäder flerbostadshus 7,2 + 1 besöksplats = 8,2 bilplatser/1000 m²
1 cykelplats/invånare i förråd + 0,6 cykelplatser/lgh vid entré

Förskola	7 besöksplatser/1000 m ² + max 4 bilplatser för sysselsatta 20-30 cykelplatser/1000 m ²
----------	--

En tidigare parkeringsutredning visar att det idag finns en viss överkapacitet på parkeringsplatser i området. Beläggingsgraden för bostadsparkeringar varierar mellan 49 och 83 %. För verksamheter och butiker är beläggingsgraden betydligt lägre.

Generellt sett ska parkering för anställda och för boende anordnas på kvartersmark. Besöksparkering till butiker och verksamheter kan anordnas på gatumark och på torget i centrumkvarteret. En viktig konkurrensfaktor för stadsdelstorget är att det måste upplevas som enkelt att nå och att uträdda ärenden. Detta är en av närtorget fördelar framför Frölunda Torg. På torget och på de omgivande centrumgatorna finns utrymme för ett femtiotal korttidsplatser.

Boendeparkering i centrumkvarteret planeras i garage under husen. Detta gäller också parkhuset. Plats för besöksparkering för parkhuset finns vid entréerna mot nordväst.

Parkering för kvartershusen samordnas med den befintliga parkeringen utefter Grevgårdsvägen. Planen möjliggör utbyggnad av p-däck vid befintliga parkeringar.

Parkering för terrasshusen och höghuset ordnas i garage under terrasshusen. Besöksparkering sker på kvartersmark längs Rubingatan. En del av höghusets parkeringsbehov tillgodoses inne i spårvägsslingan. Höghuset har med sin placering ”ovanpå” spårvägshållplatsen, ett unikt läge. Bättre tillgänglighet till kollektivtrafik går knappast att få. Med tillgång till en bilpool kan frågan om lägre parkeringstal utredas i bygglovsskedet.

Cykelparkering för tillkommande bostäder och verksamheter ordnas inom respektive kvarter i förråd och vid entréer i enlighet med parkeringstalen ovan.

Behovet av allmän cykelparkering tillgodoses på de offentliga platserna; vid torget och vid buss- och spårvägshållplatserna. Söder om hållplatsen vid torget planeras en samlad cykelparkering som kan förses med tak.

Räddningstjänst

Körvägar och tillgänglighet för Räddningstjänstens fordon måste beaktas och bevakas i bygglovprövningen. Brandvattenförsörjningen anordnas med maximalt 150 meters mellanrum, områdestyp enligt tabell 2.3 i VAV P83.

Teknisk försörjning

Planområdet ligger inom en del av staden där teknisk försörjning i form av vatten, avlopp, dagvatten, el-, tele, och fjärrvärmesystem, etc, redan finns utbyggt och där system för avfallshantering och återvinning finns etablerade.

Vatten och avlopp

Allmänna dricks-, spill- och dagvattenledningar finns utbyggda inom området.

Den planerade bebyggelsen vid Opaltorget och delar av den planerade tillbyggnationen av kvartershusen hamnar i konflikt med befintliga VA-ledningar som behöver flyttas.

Dagvatten

En dagvattenutredning har tagits fram av Norconsult AB, 2012-06-19, för att klargöra dagvattenförhållandena inom planområdet samt för att ge förslag på dagvattenlösningar.

Detaljplanen kommer att innebära att andelen hårdgjorda ytor inom planområdet kommer att öka, vilket får till följd ökad ytavrinning, pga minskade infiltrationsmöjligheter.

Lokalt omhändertagande av dagvatten ska alltid eftersträvas. Dock är planområdet redan idag hårt exploaterat och utrymme för LOD är därför begränsat. Vidare innebär delvis täta jordlager, närhet till berg och planering av underjordiska garage en begränsning av

möjligheten till fullständigt LOD. Dagvatten bör istället renas och fördröjas lokalt före avledning till recipient via kommunalt dagvattenledningsnät. Rening av dagvatten från trafikerade ytor inom planområdet bör prioriteras med beaktande av recipienten Välens känslighet för ökad föroreningsbelastning. Behovet av rening av övrigt dagvatten är begränsat. Göteborg Vattens krav på fördröjningsvolym motsvarande 10 mm regn på hårdgjorda ytor ska eftersträvas.

Föreslagen dagvattenhantering kan delas upp i två alternativ där grundalternativet består av fördröjning och rening av vägdagvatten i makadamdiken. Då trafikbelastningen förväntas öka i området, är det osäkert om tillräcklig rening uppnås med endast makadamdiken. Genom komplettering av grundförslaget med t ex brunnfilter samt översilningsytor bedöms påverkan på recipienten inte öka från befintliga förhållanden. Dagvatten från parkeringsytor och busshållplatser kan innehålla olja och oljeavskiljning kan vara bli aktuellt. Garage, större än 50 kvm med golvvavlopp, ska enligt Gryaabs riktlinjer förses med oljeavskiljare. Dagvattenutredningen ger förslag på dagvattenlösningar för både allmänplatsmark (vägområden och parkmark) och för kvartersmark. I samband med projekteringen av de olika kvarteren, gatorna och parken, får utformningen av dagvattenhanteringen studeras närmare.

Uppvärmning

Det finns möjlighet att ansluta den nya bebyggelsen till fjärrvärme.

Avfall

Befintlig återvinningsstation i Kastanjeallén behöver flyttas, då stråket genom parken efter ombyggnad inte längre kommer att vara körbart. Ett nytt läge för stationen föreslås i anslutning till hållplatsen och torget där den blir lättåtkomlig för såväl fotgängare, bilar och hämtningsfordon.

Grundläggning

Då höghuset som planeras byggas över befintlig spårväg kommer att grundläggas på berg i den östra delen, rekommenderas att grundläggning i den västra delen sker med spetsburna pålar till berg. Alla planerade byggnader väster om befintlig spårväg bör pålas. De befintliga bostadshus som ska byggas till (Kvartershusen) och centrumkvarteret rekommenderas grundläggas via spetsburna pålar.

Konsekvensbeskrivning

Hushållning med mark- och vattenområden mm

Vid utarbetande av denna detaljplan har stadsbyggnadskontoret gjort en lämplighetsprovning enligt 2 kap. plan- och bygglagen samt en avvägning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Vidare har detaljplanen prövats mot kommunens översiktsplan i enlighet med 5 § förordningen om hushållning med mark och vattenområden m.m.

Inga riksintressen eller andra områden med särskilda natur- eller kulturintressen berörs. Kontoret bedömer att redovisad användning kan anses vara den ur allmän synpunkt mest lämpliga utifrån planområdets förutsättningar och föreliggande behov. Planen bedöms inte medföra att miljökvalitetsnormerna överskrids. Detaljplanen är förenlig med kommunens översiktsplan, Översiktsplan för Göteborg.

Behovsbedömning

Kommunen har bedömt att ett genomförande av detaljplanen inte kommer att medföra någon betydande miljöpåverkan. Kommunen har bedömt att området från allmän synpunkt är lämpligt för en utbyggnad av bostäder och vägar samt en upprustning av centrum kring Opaltorget och att planen inte medför någon betydande miljöpåverkan. Vid behovsbedömningen har kriterier i MKB-förordningen bilaga 4 särskilt beaktats och inte ansetts vara uppfyllda. Planförslaget medger i övrigt inte användning av planområdet för de ändamål som anges i PBL 5 kap. 18 §, varför kriterierna i MKB-förordningen bilaga 2 inte behöver särskilt beaktas.

Den aktuella planen innebär att delar av befintlig bebyggelse kring Opaltorget rivs och ersätts med ny, att en ny väg till torget byggs längs med spårvagnsspåren som ger ökad tillgänglighet till torget, att nya bostäder byggs i sluttningen direkt öster om spårvagnsspåren och att tre befintliga bostadskvarter väster om Kastanjeallén kompletteras med nya bostäder. Syftet med planen är att få ett attraktivt torg med förbättrat utbud och ökad säkerhet samtidigt som området förtätas. Aktuellt område består idag främst av grönytor, grusade lek- och idrottsytor, bebyggelse och hårdgjorda ytor, samt en till stora delar skogsbevuxen bergssluttning. Området bedöms inte hysa några höga naturvärden, men det finns enstaka äldre tallar och lövträd med lokala naturvärden. Kastanjeallén med omgivande lek- och idrottsytor hyser även ett lokalt värde som rekreationsområde för närboende. Även bergssluttningen hyser ett visst lokalt rekreationsvärde. Planerade åtgärder medför relativt omfattande sprängningsarbeten och avverkning av skog i bergssluttningen, samt att delar av befintliga grönytor och grusade lekytor tas i anspråk, men ingreppen bedöms inte ge upphov till någon betydande miljöpåverkan.

Kommunens ställningstagande grundar sig på bedömningarna att ett genomförande av detaljplanen:

- Bedöms inte på ett negativt sätt påverka möjligheterna att uppfylla nationella och regionala miljömål
- Bedöms inte ge upphov till en stor miljöpåverkan på biologisk mångfald, naturmiljö, landskap, friluftsliv, fornlämningar, vatten etc. Utbyggnaden tar i anspråk bebyggd mark, grönytor och naturmark utan några högre natur- och rekreationsvärden
- Bedöms inte ge upphov till risker för människors hälsa eller för miljön
- Bidrar inte till att några miljökvalitetsnormer överskrids
- Påverkar inte några områden eller natur som har erkänd nationell eller internationell skyddsstatus, t ex Natura 2000, riksintressen eller naturreservat

Ytterligare motiv till ställningstagandet är att planen följer intentionerna uppsatta i Översiktsplan för Göteborg, samt att planens genomförande ger upphov till påverkan på ett begränsat område och på begränsade intressen.

Kommunen har därmed bedömt att en miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning inte behövs för aktuellt planförslag. Behovsbedömningen är avstämd med länsstyrelsen i september 2009. Följderna av planens genomförande ska dock alltid redovisas enligt PBL. Nedan följer därför en kort sammanställning av planens konsekvenser.

Ekologi

Planförslaget innebär att en utbyggnad sker där till stor del befintliga investeringar i vägar och tekniska system kan utnyttjas. De kommer även att kompletteras. Planförslaget innebär en förtätning med bostäder i ett område med mycket god kollektivtrafik. Planförslaget möjliggör utbyggnad av energieffektiva hus. I markanvisningsavtalet med exploatörerna ingår krav på miljöanpassat byggande som gäller såväl bostäder som lokaler.

Stadsbild och landskapsbild

Idag är Opaltorget en anonym plats i Tynnered. Den ligger avsides i förhållande till omgivande trafikleder. Den som reser hit med buss och bil möter baksidan på butiksbyggnaderna. Ingenting markerar torgets betydelse som viktig plats i stadsdelen. Butiksbyggnadernas mycket enkla karaktär tillsammans med ett eftersatt underhåll av torgytor, bänkar och grönska, ger ett slitet intryck. Den centrala torgytan består av en liten triangulär plats mellan butikshusens gavlar. Långsidorna med flera entréer vänder sig från varandra.

Omvandlingen av Opaltorget är så omfattande att den kan karaktäriseras som en stadsförnyelse. Det innebär att torget, från att vara ett slitet förortstorg, blir en betydelsefull plats, en mittpunkt i stadsdelen. Den nya lokalgatan gör Opaltorget lätt tillgängligt och mer centralt placerat.

Utformningsförslaget har ett starkt arkitektoniskt uttryck och skapar en tydlig identitet för torget och för hela området. Projektet har formats med ett gemensamt tema kring Kastanjeallén, den gröna parken och dalen.

På samma sätt som förortstorget blir ett stadsdelstorg, blir den helt bilfria förortsparken en stadspark med lokal biltrafik längs ena sidan. De helt bilfria miljöerna finns kvar i de rymliga bostadsgårdarna i västra delen av planområdet.

Det höga bostadshuset markerar Opaltorget som en betydelsefull plats i staden och utnyttjar möjligheten till utsikt mot omgivande landskap och mot havet. Husets placering mitt över hållplatserna och som länk mellan torgets lägre nivå och den övre nivån på Rubingatan, är väl funnen. Dess läge och form är anpassat för att ge minsta påverkan på omgivande bostäder vad avser skuggning och utsikt.

Det höga huset är ”sammanväxt” med terrasshusen, som ger dalgången med sin gröna park en både grön och bebodd sida. Här tillförs området bostäder med helt nya kvaliteter. Miljön längs Rubingatan kommer att förändras från att vara en enkelsidig, mycket bred tillfartsgata, till en entrégata med bostäder på båda sidor och med utsikt över parken och dalen.

Parkhuset invid Vättnedalsskolan spelar också med i temat kring dalen. Det kan formas med sluttande grönt tak, som kan ses som en fortsättning av parken. På taket är det möjligt att skapa terrasser som vänder sig mot söder.

Centrumkvarteret får en ny egen karaktär där bostäder tillsammans med butiker, kontor, kulturlokaler och andra verksamheter omger torget. Torgets läge och utformning skapar en visuell kontakt från det befintliga kvarteret i väster, över torget, mot hållplatserna och det höga huset. Från Opalgatan i söder möter man de lägre delarna av centrumkvarteret där entréer till stadsdelskontor och bostäder kan finnas. Centrumkvarterets norra fasad bildar gräns mot parkrummet, de östra fasaderna vetter mot hållplatsen.

På långt avstånd kommer det höga huset att synas som ett landmärke och visa var Opaltorget ligger. När man till exempel närmar sig Frölunda Torg på Söderleden mot väster ser man ”Kommandobryggorna” och sjukhuset åt höger och höghuset vid Opaltorget åt vänster. Även från väster är höghuset synligt samt vid kusten i söder.

Samtidigt som utformningsförslaget har formats kring ett gemensamt tema, består det av självständiga delar. Genomförandemässigt och gestaltningmässigt måste utbyggnaden kunna ske så att varje etapp känns som en färdig och väl fungerande miljö.

Vy från Brottkärr i riktning mot Opalatorget. Illustration av BIG

Vy från Skattegårdsvägen mot Opalatorget, med högghuset i fonden. Illustration av BIG

Vy från Söderleden i riktning mot Opalatorget. Frölunda torg skymtas till höger i bild, högghuset som markerar Opalatorgets läge syns till vänster. Illustration av BIG

Kulturmiljö

Ingen bebyggelse eller miljö som bedöms som kulturhistoriskt värdefull finns inom området. Inga kända fasta fornlämningar finns inom området.

Naturmiljö

Utbyggnaden av terrasshusen innebär att vegetationen i slänten vid Rubingatan ersätts med bostadshus. Enligt utförd naturvärdesbedömning och enligt genomförd behovsbedömning hyser området inga högre naturvärden.

Trafikbuller och risker

En trafikbullerutredning har genomförts av Akustikforum, 2012-09-11. Bullerutredningen visar att i dagsläget överskrids gällande riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer på fasader som vetter mot Grevegårdsvägen och på några av gavlarna mot Briljantgatan. Planförslaget med ny bebyggelse och ny trafiklösning leder till överskridanden främst av gällande riktvärden för maximala ljudnivåer, men även de ekvivalenta ljudnivåerna påverkas.

Vid alla fasader vid centrumkvarteret, som vetter mot den nya gatan överskrider den maximala ljudnivån från tung trafik 70 dBA. Den nya vägen innebär även att gällande riktvärden för maximala ljudnivåer överskrids för befintliga bostäder närmast centrumkvarteret. För både centrumkvarteret och befintliga bostäder gäller att det finns möjlighet till skyddade uteplatser på innergårdar. Även riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer överskrids för befintliga bostäder närmast centrumkvarteret och på en fasad av centrumkvarteret. För centrumkvarteret gäller generellt att planen möjliggör en flexibel användning, vilket bedöms fördelaktigt för att kunna hantera bullersituationen, då lokaler kan lokaliseras till de delar av kvarteret där inte bostäder är lämpliga.

För det planerade höghuset och parkhuset överskrids inte gällande riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer. Däremot överskrids de maximala ljudnivåerna, vilket innebär att gemensamma skyddade uteplatser ska anordnas.

Terrasshusens fasad mot Rubingatan bedöms få överskridande av gällande riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer, vilket innebär att tyst eller luddämpad sida erfordras. Terrasshusens fasad mot spårvägen bedöms inte få överskridande av ekvivalenta ljudnivåer, däremot överskrids de maximala ljudnivåerna, vilket innebär att uteplatser bör skyddas, vilket bedöms möjligt med föreslagen utformning av bebyggelsen.

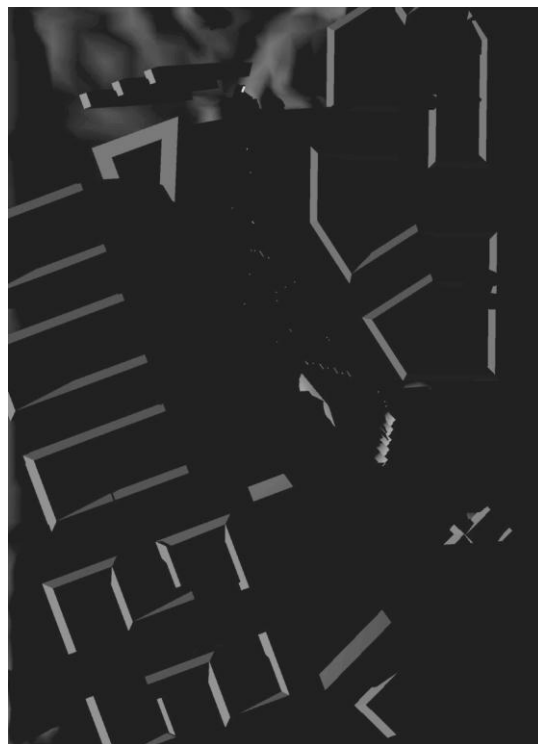
Olycksrisker i samband med spårvagnstrafiken har utretts av COWI, *Risikanalys ombyggd vändslinga Opaltorget*, 2012-06-25. I analysen identifieras orsaker och förhållanden som kan leda till påverkan på trafiksäkerheten i samband med ombyggnad av vändslinga och hållplats. Lämpliga skyddsåtgärder eller förändringar föreslås i rapporten vilket kommer att följas upp av trafikkontoret. Om dessa krav efterlevs så bedöms det i analysen att en säkerhetsnivå motsvarande dagens går att uppnå.

Sol- och skuggstudie

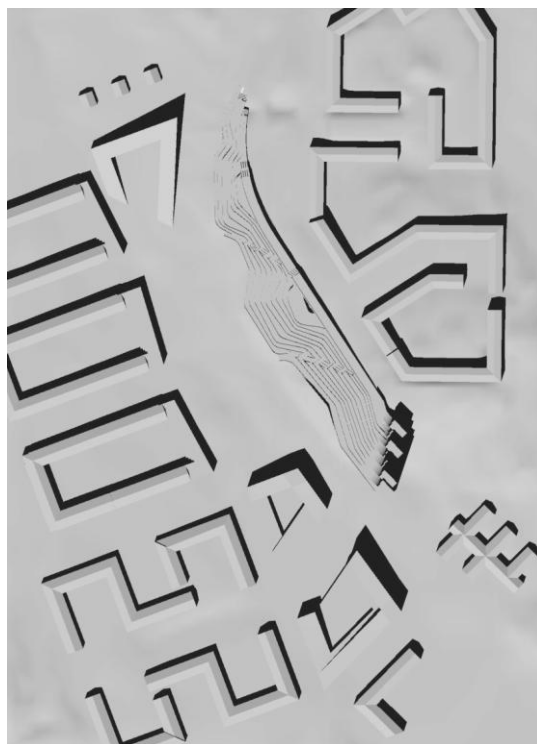
En sol- och skuggstudie har genomförts för att visa konsekvenserna av den föreslagna bebyggelsens skuggning. Solförhållandena för befintliga byggnader påverkas inte efter att den kompletterande bebyggelsen är uppförd, med undantag av en viss påverkan vid byggnaderna längst in på Rubingatan. Placeringen av det höga huset är gjord för att endast i en liten omfattning påverka solförhållandena för dessa byggnader. Studien visar på att skuggan från höghuset sveper över befintliga fasaden vid Rubingatan mellan kl 12 och 14 vid vårdagjämningen.

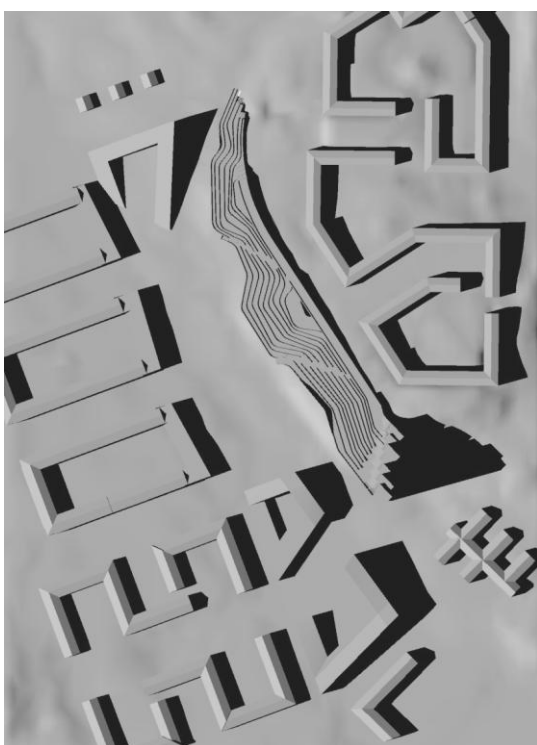
Sol- och skuggstudie, 21 mars kl 9 och 12

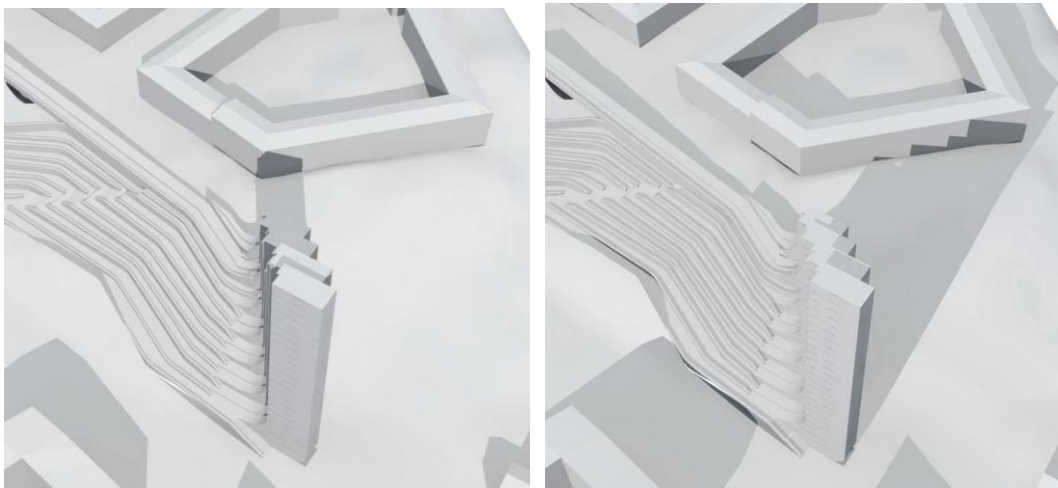
Sol- och skuggstudie, 21 mars kl 15 och 17

Sol- och skuggstudie, 21 juni kl 9 och 12

Sol- och skuggstudie, 21 juni kl 15 och 17

Sol- och skuggstudie vid föreslaget höghus och befintliga byggnader på Rubingatan, 21 mars kl 12 och 14

Sociala konsekvenser

Opaltorget idag är en sliten och svåröverskådlig plats. Det eftersatta underhållet berättar att torget inte är viktigt. På torget och i dess närhet finns ett ganska stort utbud av service och verksamheter. Eftersom verksamheterna ligger utspridda, bildar de inte en samlad torgmiljö med goda mötesplatser. Dagtid rör sig och vistas ganska mycket folk på torget. Kvällstid upplevs det dock av många som otryggt. En bidragande orsak är att inga bostäder finns vid torget.

Den som reser kollektivt och ska byta mellan buss och spårvagn måste passera den trånga passagen mellan de två butiksbyggnaderna, vilket många upplever som obehagligt. Sammantaget kan man säga ett Opaltorget inte alls är den trygga och attraktiva sociala mötesplats som det skulle kunna vara.

Kastanjeallén idag är ett uppskattat gångstråk genom parken och ett positivt begrepp i stadsdelen. Den breda asfalterade gångvägen och den delvis igenvuxna allén upplevs dock av många som otrygg, dels på grund av snabb mopedtrafik, dels på grund av dålig, delvis inväxt, belysning. Parken längs allén är också uppskattad, men dåligt utnyttjad och skött. Här finns dock väl fungerande delar och verksamheter, som t.ex. öppen förskola och en föreningsdriven hundrastgård. Norr om Vättnedalsskolan har en ny näridrottsplats just anlagts.

Området kring Opaltorget är uppdelat i stora enklaver av bostäder med ensartad upplåtelseform. Kvarteren nere vid torget och längs Kastanjeallén innehåller enbart hyreslägenheter. Uppe på berget vid Rubingatan finns endast bostadsrätter. På grund av nivåskillnaden och spårvägens barriäreffekt, har detta område mycket dålig tillgänglighet till torget.

Många boende i området är engagerade i föreningsliv och aktiviteter för alla åldrar, inte minst barn och ungdomar. Kulturskolan har en omfattande verksamhet för barn och unga från förskoleåldern till gymnasieelever. Under samrådtiden har stadsdelsförvaltningen i samarbete med stadsbyggnadskontoret ordnat workshops och diskussioner med barn och unga, äldre, verksamma i området m fl. En projektgrupp i stadens S2020-projekt har följt planarbetet. Sociala konsekvenser och barnkonsekvenser har analyserats i samtal med företrädare för stadsdelsförvaltningen, Tryggare mänskligare Göteborg och S2020.

Omvandlingen innebär att Opaltorget blir ett stadsdelstorg; en central mötesplats.

Målet är att skapa en vital och trygg fysisk och social miljö där människor kan uträtta ärenden, sitta ner, träffa andra, bara passera över, osv. *Medlen* är ett lättillgängligt omslutande torg, en välordnad kollektivtrafik, fler boende, blandade upplåtelseformer, fler verksamheter och större täthet, kombinerat med goda mötesplatser. I de nya byggnaderna vid torget finns plats för en mångfald av verksamheter som handel, stadsdelsservice, kon-

tor, vård, kulturella verksamheter för alla åldrar, samlingslokaler och bostäder av olika slag.

Blandade stadsmiljöer, som är befolkade under stora delar av dygnet bidrar till en ökad trygghet. Funktioner som genererar människor i rörelse under stora delar av dygnet bidrar till detta. Detta är motivet till att centrumkvarteret har getts ett blandat innehåll med butiker, kontor och bostäder.

Utformning av byggnader och platser, placering av entréer, utformningen av parkeringsgarage, etc, ska ske på ett sätt som främjar en trygg miljö. Förslaget innebär att dagens trånga passager vid torget ersätts med öppenhet och överblick. Gångtunnlar vid Opalgatan, vid infarten till torget, samt vid spårväghållplatsen Smaragdsgatan, ersätts med korsningar i markplan. Byten mellan buss och spårvagn sker i en trygg, samlad hållplatsmiljö. Centrumkvarteret har bostadsfasader och entréer mot hållplatsen, torget gatorna och parken.

Mellan höghuset och terrasshusen går en trappväg som samlar gränder och entréer från dessa och binder ihop den befintliga bebyggelsen på Rubingatan med de nya bostäderna och torget.

Parken och Kastanjeallén rustas upp och omgestaltas för god överblick, trygghet och med goda mötesplatser. Här finns plats för alla åldrar. Allén blir en promenad- och lekvänlig del av parken när gång- och cykelvägen flyttas ut och läggs parallellt med den nya lokalgatan.

De tre Kvartershusen skapar inblick i parken från ett hundratal nya lägenheter. Kvartershusens gårdar kan ha passager till Kastanjeallén. Parkhuset fungerar på samma sätt i förhållande till vägen mellan "Lilla Torget" och hållplatsen vid Smaragdsgatan.

De nya bostäderna i Parkhuset, Kvartershusen och Centrumkvarteret får tillgång till bostadsgårdar i anslutning till entréerna. Terrasshusen får egna uteplatser. Utemiljö för de boende i höghuset kan ordnas i sluttningen söder om byggnaden. Förskolan får en egen mindre gård närmast Parkhuset och får samordna det övriga behovet i parken. De boende samt verka i det södra kvarteret i centrum kan utnyttja en gemensam gård över plan två.

Den nya gatan som binder ihop Smaragdsgatan med Opalgatan är ett positivt tillskott ur flera sociala aspekter. Utformningen av gatan och avgränsningen till parken på ett tydligt och säkert sätt är nödvändig med hänsyn till särskilt barnens hälsa och säkerhet.

Sammantaget bedöms planförslaget ge en ny identitet åt området och förbättra tryggheten, tillgängligheten och attraktiviteten. Fler mötesplatser ger möjligheter till sociala aktiviteter som kan bidra till att främja integrationen i stadsdelen.

Ekonomiska konsekvenser

Opaltorget idag, liksom hela Tynnered är resultatet av ett planeringsideal som gällde för fyrtio till femtio år sedan. Då ville man konsekvent skilja olika trafikslag åt för att skydda stora områden från biltrafik. Eftersom handelsstrukturen var betydligt mer småskalig, kunde stadsdelstorg placeras inkapslat i trafikstrukturen och med endast de boende inom gångavstånd som kundunderlag.

Idag har handeln på Opaltorget uppenbara problem. På torget och i dess närhet finns en ganska god servicenivå och nya butiker och verksamheter med attraktionskraft inom ett större område har flyttat in. Underlaget är dock vikande. Butikslokaler står delvis tomma. Torget upplevs som oattraktivt. Den ensartade bostadsstrukturen bidrar till detta.

Förnyelsen omvandlar Opaltorget till ett stadsdelstorg. En betydelsefull plats där butiker och verksamheter, entréer, mötesplatser, caféer, etc bildar en överblickbar, attraktiv hel-

het. Underlaget för butiker och verksamheter ökar och blir mer varierat. Fler människor når torget via den nya lokalgatan. Bostäderna tillför nya invånare. Hyresrättsbostäderna blandas med nya bostadsrätter. Torgets och stadsdelens status ökar.

Torget och stadsdelen ska ges möjligheter att utvecklas på lång sikt. En förutsättning för detta är en framgångsrik handel. Köpvanor och handelns struktur utvecklas kontinuerligt. Detaljplanen ger möjligheter till flexibilitet och förändringar över tid.

Genom att bygga fler bostäder i området och möjliggöra att fler kan flytta hit så kan man nyttja redan gjorda investeringar på ett bättre sätt. Fler boende i området ger ökat underlag till befintlig service, kollektivtrafik och skolor.

Genomförandetid

Genomförandetiden utgår 5 år efter det datum då planen vunnit laga kraft.

Medverkande

Detaljplanen har upprättats av stadsbyggnadskontoret i samarbete med Norconsult AB.

Birgitta Lööf
Planchef

Malin Häggdahl
Planarkitekt

Sirpa Antti-Hilli
Konsultsamordnare

Sofia Larsson
Arkitekt, Norconsult AB